

Blátt – færøsk kormusik på højt niveau

Blátt. Tórshavnar Kamarkór og Havnarkórið – LP med 15 koncertoptagelser fra 1986, udg. april 87. Plademærke: TUTL, nr. FKT 1.

Efter at have lyttet til denne nyindspillede kor-plade fra Færøerne, bliver jeg nok en gang slået af forbavselse over dybden og styrken af de kunstneriske manifestationer, der udgår fra det lille samfund på klippeøerne i Atlanten. De 45.000 mennesker rummer en talentmasse inden for malerkunst, litteratur og musik, som er bemærkelsesværdig.

På kor-området kan en del af forklaringen muligvis hentes deri, at færingerne altid har været et sangbegejstret folk. Ligesom på Island er instrumenter og instrumental musik kommet sent til Færøerne, og musikken til fest, til højtid, til dans, i kirken, i missionshuset måtte igennem mange år nødvendigvis være af vokal art. Dette har naturligvis skabt en stærk og dyb sangtradition, som eksempelvis er en af forudsætningerne for, at man i Fuglefjord – under den initiativrige Frits Johannesens ledelse – har kunnet skabe et pigeor, der tåler sammenligning med de allerbedste danske pigeor.

Den foreliggende LP med færøsk kormusik er indsunget af Havnarkórið og Tórshavnar Kamarkór, under ledelse af Ólavur Hátún og Ólavur Jøkladal. Den er et konkret resultat af disse to kors rejse til Danmark i forbindelse med det færøske kulturfremstød: Færøerne i Fokus, der fandt sted i København april 86 – der er tale om live-optagelser af koncerter i Helligåndskirken i

Ole Wicks vignet til coveret

Kbh., Roskilde Domkirke og Tivolis koncertsal.

Repertoiret består af ny og ældre færøsk kormusik. Men der er også blevet plads til de to gamle danskere: Weyse og Rung. Og naturligvis er Karl S. Clausen repræsenteret. Karl Clausen var levende interesseret i færøsk sangtradition, og han opholdt sig i mange perioder på øerne for at indsamle materiale og for at arrangere færøske folke-melodier og salmer for kor. Karl Clausen var en stor korpædagog og en fin arrangør og det er helt naturligt, at han repræsenteres på en plade, der skal vise spændvidden i færøsk kortradition.

Den helt unge generation af kor-komponister er repræsenteret ved Sunleif Rasmussen, Pauli í Sandagerði og Bjarni Restorff.

Sunleif Rasmussen er korsanger, jazzmusiker og musikunderviser. Han har gjort sig fordelagtigt bemærket med nogle kompositioner for pigeor og (jazz-)klaver skrevet til Fuglefjord Pi-

gekor og blandt andet opført på dette kors Danmarks turné i april 87. På pladen repræsenteres han med korstykket »Blátt« (blåt) – en smuk, næsten naturalistisk tonegendingning af færøsk, himmel og hav, blåsorte klipper og grønt græs. Monumentale, mangestem-mige klangsøjler står som stejle forbjerger og spejler sig i solskinsklart, unisont havblik.

Pauli í Sandagerði, der for nogle år siden vakte opmærksomhed med oratoriet »Jesus og Makedonerin« har også valgt et naturbeskrivende digt til sit bidrag. At naturen er en vældig – ja uomgængelig inspirationskilde for færøske komponister er ikke underligt for den, der har besøgt øerne. Rytmen er i havets dønninger og vejrligets bratte skift, smukke melodilinjier tegnes af havfugles flugt, former og strukturer fødes af bjergmassivets konturer. Pauli í Sandagerðis bidrag er holdt i et moderat, moderne tonesprog. Melodilinjien er enkel, men personligt formet og akkordmaterialet giver visse minder om Vagn Holmboe, der jo også har komponeret til færøske tekster og som også kunne finde på at lade slutakkorden være en tom kvint.

Bjarni Restorffs »Ordene« – har tekst af Rói Patursson, der for nyligt modtog Nordisk Råds store litteraturpris. Denne korsats er nok den mest differentierede af de tre »moderne« korsatser. Den stiller store krav til korets udtryksformåen både m.h.t. det klanglige, det dynamiske og det rytmiske. Men koret honorerer i fuldt mål, de krav der stilles, og man kan ikke forestille sig, at ung færøsk kormusik kunne præsenteres på en bedre og mere dækkende måde end det gøres her.

I de tre Karl Clausen satser fornem-

mer man, at stemmegrupperne befinder sig godt ved at udføre melodiliner, som er formet af en dygtig arrangør. Især julesalmen »Tey boð nú ljóða . . .« er et overmåde fortrinligt korarrangement med et indbygget intensitetscrescendo: efter indledningens solostrofer føres satsen via vekselskortechnik med fin udnyttelse af kontrasten mellem dame- og herrestemmer til slutningens mættede halleluja-klange. Balancen mellem stemmerne er perfekt og klangen blander fint. Især damestemmerne har dette inderlige vibrato, som tilfører korklangen en helt speciel færøsk og meget smuk farve. Og denne

farve kommer helt til sin ret i Weyses uforgængelige morgen- og aftensange for lige stemmer. Aldrig har jeg hørt »Lysets engel . . .« og »Den skønne jordens sol« sunget med en sådan grad af klanglig indlevelse.

De »klassiske« færøske sangkomponister Hans Jacob Højgaard og Jógvan Waagstein er naturligvis også repræsenteret. De synges meget smukt og meget færøsk – hvilket også vil sige i relativt langsomt tempo. For færøske korsangere har det ikke godt med »hurtige« sange. For at få den rette klang frem må man dvæle lidt på højtonerne og man må give sig tid til at smage på

diftongerne. Og netop dette skal da også være min eneste kritik af denne fortrinlige korplade, at den på grund af for få temposkift (fra den ene sang til den næste) og på grund af, at de fleste sange udføres i meget langsomt tempo, nemt bliver en smule monoton.

Men – som allerede fremhævet flere gange – der synges utroligt smukt, klangfuldt og afbalanceret på denne plade, der giver et godt billede af en korttradition og et musikalsk niveau, der vækker til eftertanke.

John Høybye

Færøsk musik på plade og bånd

Plátufelagið TUTL

Pladeproduktionen på Færøerne går tilbage til 1957, men først i 1977 udkom den første plade med improviseret musik.

Det var en singleplade med 'Kræklingar' og Holgar Laumann som solist. Pladen var udgivet af Havnar Jazzfelag (Jazzklubben), som senere samme år udgav en LP med Brandur Øssursson kvartet på den ene side og Karsten Vogel kvintet på den anden. I 1977 indspillede også Spælímenninir í Hoydølum deres første LP.

Allerede i 1979 var der udgivet 6 jazzplader, en børneplade og 4 folke-musikplader. De var alle på individuelle »eget Forlag« bortset fra tre som Jazzfelagið stod for. Alle disse udgivelser, som i forvejen havde samarbejdet, blev derfor enige om i 1979 at lade pladerne

indgå i et forlag i form af en forening med en valgt bestyrelse til varetægt af administration af udgivelserne. Foreningen fik navnet *Tutl*, som betyder »rislen« (af vand) eller »hvisken« – med en vis poetisk undertone.

Tutl har stort set udgivet, hvad ellers ikke ville være kommet ud på plade, idet der ikke er nogen fortjeneste at forvente ved musik i disse genrer (heller ikke på Færøerne). Fordelen ved at udgive Tutl er altså mest administrativ, idet producenten som oftest selv betaler udgivelsen alligevel.

Nu da der er 29 plader udgivet, er Tutl's betydning og omdømme også større. Det samlede salgstal pr. år ligger på omkring 3000 LP/MCs. Disse plader sælges dels på Færøerne, men der er kontakt til lyttere i mange lande.

I Østeuropa er der især jazzlyttere, mens Spælímenninir især sælger deres plader på tourné og gennem distribution i Skotland og USA. Der distribueres nogle få i Island og Danmark, men nærmest ingen i de andre nordiske lande.

Men musikken fra pladerne bliver spillet i alle nordiske radiostationer med jævne mellemrum. Vi er altså slet ikke skuffede over manglende salg eller distribution i lande, hvor Tutl's musikere ikke optræder. Udover den musikalske fornøjelse der ligger i at udgive egen musik som musiker eller komponist, har pladerne nemlig givet kontakt til lyttere over hele verden – Novosibirsk, Tasmanien, Zürich . . .

Pladeproduktionen er gået lidt i stå i 1986–87. Fra 1977–85 udkom 3–4 LPs